

Милан Ђокић

СРЕЋНИ ДОБИТНИК НЕКА ДОЂЕ

НАОЧАРЕ

Летње јутро зрачи одоздо, варијацијама светлине, а на скверу, река пролазника хрли, хватајући свој правац.

Код Задужбине улицу прелази чикица, иде према пијаци. Корача тако што једном ногом ступа напред, као за пробу, а другом се подупире, и кочи. На ногама меке патофне, на раменима виси, немарно закопчан каишем, не баш нов баде-мантил боје кајсије и открива белину коже, смежураност. Кратке зокнице навучене на брзу руку. Сократовски строго лице, очице мало укочене, пажљиве. У руци чврсто држи цегер, и још нешто у шаци.

Наилази улични репортер и нешто пита *чикицу* (тако га је ословио), отвара уста.

Допире његов узбуђени, навијачки глас:

Шта?... Сејшће се, драги зледаош! Тачан одговор ћемо наградити. Пред вама је зосиодин Даскаловић Аџанасије, који је пошао у јуџарњу куповину ... Мени је рекао, уважени зледаош, шта је заборавио. Али, да ви не чујете. Дакле, шћане зласи: шта је заборавио зосиодин Даскаловић. Био је вредан, рано је устао, шу је и цегер. Али, шта је заборавио? Изволите, чекамо, ко ће се први јавити? Ево и првог одговора. И шачног. Он зласи: Наочаре. Срећни добитник нека дође у нашу редакцију да поидне награду ...

ГРАДСКИ КЛОШАР

Годинама је био ту, а мало ко га је примећивао. Углавном, нисмо обраћали пажњу, на тог човека са тротоара, из парка. Крупне грађе, туст, тронгав, одело у ритамима. Никада гласа није прословио. Тешко се кретао и увек носио сијасет кеса којима се није знао садржај. Спавао је на тим кесама, као на каквом душеку, у неком пасажу, на заклоњеном месту, у углу, на бетону.

И у хладним данима је био на улици. Само би ритамима додао стари капут, налик железничком шињелу из педесетих година, закопчан до грла. А кад бисмо му пришли, видело се да је то некада био добар капут, од доброг штофа. Капу са кратким наушницама, изврнуту, тако да је постава била споља, натукао би дубоко на чело. Хођао је прикрајком, пазећи да се с неким не судари, или да га неко не очеше. Не би се рекло да се боји. Пре би се рекло да је желео да буде непримећен.

Ћутао је, увек ћутао. Капу би ставио на тротоар и чекао, међу просјацима који богораде, па шта му ко удели: неко новац, неко мало хране. То би било обично петком кад је пијачни дан и највећа гужва; мноштво људи из околних села. Понекад би, кад му неко спусти мало ситниша у капу, промрмљао нешто кроз зубе, у знак захвалности. Издвајао се од тог света: од просјака, хромих, од оних који по потреби изврну руку, или ногу, оних с лажним штакама, од мајки са голотрбом децом. Он би се раније повукао, обично на једно од својих места на тротоару, па би се полако сладио ручком, споро жваћући. Свака храна је укусна, као да је хтео да каже.

Виђали су га и у парку, наслоњеног на дрво, како лагано једе. Мрве попадале у траву крај ногу, зобали су врапци, осмеливши се да приђу. Он је само немоћно пружао руке да их отера.

Дешавало се једном годишње да нестане на неколико дана. Причали су људи да су видели једну госпођу, и то какву госпођу! Изашла је из луксузних кола. Какав луксуз од кола, фирма талијанска, позната. Позвала га је одлучно, а он је, послушан као дете, устао, ушао некако у кола и нестало с њом. Причало се да је та госпођа из суседног града његова супруга, да имају и децу, велику. Он би се нашао тамо окупан, очешљан, умивен, подрезаних ноктију, у оделу грађанском. Све је на њему било чисто, блиставо, како треба. Причало се такође да је некада био чиновник, да је био имућног стања, и да је због жене напустио све. Неки су тврдили да је узрок томе, што је једном, вративши се са службеног пута раније, затекао жену с најбољим пријатељем и да је од тога тренутка занемео, да му се смучило све, кућа, људи, град, сва места, успомене, сав дотадашњи живот. Све је за њега нестало, цео филм који се вратио унатраг, и прекинуо на једном месту. Све жеље са тог филма су поотпадале попут лишћа у јесен, на све је стављена тараба. А испред ње ћутање, као врата, без кључа.

И опет би се после неколико дана појавио, исти, као и пре, дроњав, спор, непрозирног лица, умотан у ћутање, натоварен кесама, и на њима је и даље спавао, и лети, и зими. И опет је био исти, необријан и запуштен, стар. И тај клошар постао је заштитни знак нашег града, а да то није ни знао. Он је само желео да буде непримећен.

А једног дана је нестало. Да је био мртав - није, јер би се то најпре сазнало. Да је отишао у други град, и то би се сазнало, јер њушкала, који путују свуда и завирују свуда, разгласила би већ такву вест. Да се вратио тамо у суседни град, код жене и фамилије, мало је вероватно. Његов нестанак је остао тајна.

А да кажемо и да је његов одлазак обавијен неизвесношћу и незнањем. Нико са сигурношћу није могао да нешто каже о томе. Градски доколичари, који су лети пили пиво у хладовини код „Париза”, нагађали и питали у шали Цалета, семенкара, а он им је, не схватајући о чему се ради одговарао: „Отишао у Кину”. Они би праснули у смех: „Шта ће у Кину, кад сад Кинези долазе овамо.” Питање је да ли су и Цалета добро разумели, јер он је брзао и неразговорно говорио, често гутајући слова. А можда и због тога што је он говорио дијалект, из неког места тамо доле, с јужне пруге. И то је човек могао да схвати како хоће. А свакако да и даље опстају тајна и ћутање. Из чистог незнања и никаквих других уплива.

ДОЧЕК

Тек што смо стигли, спустили пртљаг, у сенци великог дрвета, изиђе дрљава прилика на сокак, окрену се лево-десно, искриви се, скочи у вис, затрупка ногама, снажно. Гледао нас је, нетремице кроз прорез зеница, без речи. На себи је имао излизан подофицирски копоран, спортске беле панталоне, неједнако заврнутих ногавица (шав је био мало распаран) и некакве блатњаве, скоро нове, војничке цокулетине, где се слој блата давно сасушио. Незашниране, са испала оба језика, ландарале су му при ходу. Најједном, уви врат, попут петла, погледа према плавом небу без облака и зањишта, здраво, снажно. Из разграђеног, стрмог дворишта, с доње стране чу се глас старијег човека: „Гладан је, дајте му сена..”

Зоја, школски послужитељ, који нас је дочекао, рече: „Они се стално тако прегањају. Син и старац му...” Прозуји комарац поред нас и великог дрвета, нестале...

(„Настави”, шапну ми, свезнајући приповедач, „да видимо даље. Ово је само проба...”)